

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УРАЖЕННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ЗЛОЯКІСНИМИ НОВОУТВОРЕННЯМИ ГОРТАНІ

¹Державна установа «Інститут отоларингології ім. проф. О.С. Коломійченка
Національної академії медичних наук України»

(дир. – акад. НАМН України, проф. Д.І. Заболотний)

²Державна установа «Національний Інститут рака МОЗ України»
(дир. – О.В. Єфіменко)

Рак гортані займає близько 2% в структурі злоякісних новоутворень (ЗН) [1, 2] та перше місце – серед пухлин голови та шиї [3-8]. У нозологічній структурі злоякісних новоутворень в Україні рак гортані становив від 3,6 до 3,3 % випадків в 2016 р. та 2020 р., відповідно. Загальна кількість хворих на ЗН гортані у 2020 р. склала 13838 осіб, з них 12751 чоловіків та 1087 – жінок, або 77,9 та 5,8 на 100 тис. населення, відповідно. Тобто, чоловіча популяція відіграє провідну роль у формуванні захворюваності на рак гортані, що є досить актуальним у теперішній час військового стану в Україні.

Метою дослідження було визначення деяких епідеміологічних показників раку гортані за останні 5 років в Україні.

Матеріали та методи

Інформацією для дослідження слугували дані бюлетенів Національного канцер-реєстру України з 2015 р.

Результати та обговорення

В Україні, за даними Національного канцер-реєстру, щороку реєструється від 2,0 тис. у 2015 р. до 1,4 тис. у 2021 р. нових випадків захворювання на рак гортані та випадків смерті від цієї хвороби – від 1,2 тисяч у 2015 р. до 1,2 тисяч у 2021 р. (рис. 1), тобто спостерігається поступове зменшення кількості випадків захворювання та зменшення у 1,5 рази показника захворюва-

ності. Причому кількість зареєстрованих померлих з 2015 по 2019 рр. була майже незмінною, лише у 2020 р. показники захворюваності та смертності знизилися у 1,3 рази порівняно з 2015 р. Динаміка показника захворюваності за цей період має тенденцію до зменшення – від 5,6 на 100 тис. населення у 2015 р. до 4,1 на 100 тис. населення у 2021 р. (рис. 2).

Слід зазначити, що у 2020 р. зареєстровано значуще зменшення кількості як захворюлих, так і померлих від раку порівняно з попереднім періодом. На кількісні характеристики захворюваності у 2020 та 2021 рр. вочевидь вплинула епідемія COVID-19, яка змінила організацію діагностичного процесу та можливість пацієнта дістатися до спеціалізованого закладу онкологічної допомоги. Також можливе зниження смертності хворих на рак гортані у 2020 р. було за рахунок частішої реєстрації як основної причини смерті хворих від поширеної у той рік інфекційної хвороби.

Протягом п'яти років спостереження значно знизився рівень дорічної летальності при ЗН гортані, який у 2020 р. становив 24,3 % проти 29,0 % – у 2015 р. (рис. 3). Напевно, таке зниження було пов'язане зі значним впливом захворюваності на COVID-19 в Україні у 2020 р, коли при реєстрації причини смерті хворого було вказано інфекційне захворювання. Однак відсоток загальної кількості померлих від раку гортані, зареєс-

трованих як хворі з посмертно виявленим новоутворенням, у останні роки не змінився (рис. 3).

Слід відмітити, що рівень морфологічної верифікації в період дослідження залишається досить високим і знаходиться в межах 94,8-92,3% (рис. 4).

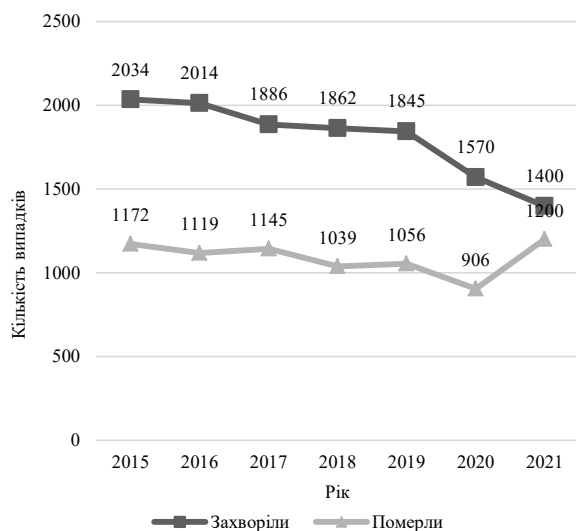

Рис. 1. Кількість захворілих та померлих від ЗН гортані.

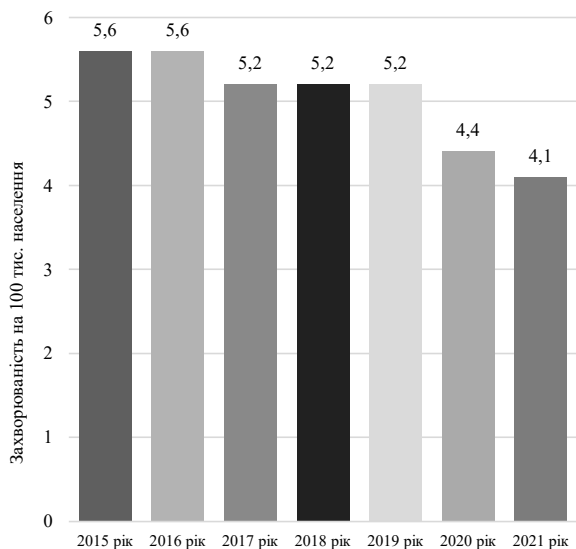

Рис. 2. Рівень захворюваності на злоякісні новоутворення гортані.

Встановлено також зростання у 2015-2021 рр. питомої ваги випадків показників занедбаності та зареєстрованих хворих з невизначеною стадією процесу (рис. 5). Аналіз цих показників за 2021 р. в когорті

хворих на рак гортані встановив, що при злоякісних новоутвореннях гортані захворювання у занедбаній стадії виявляють у кожного 5-го пацієнта.

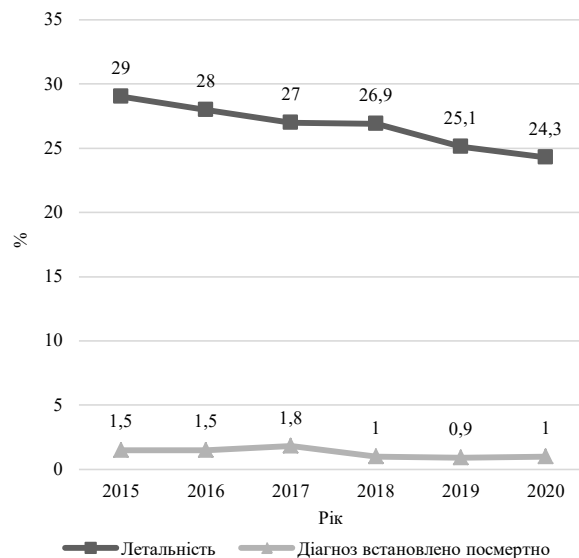

Рис. 3. Показник дорічної летальності хворих та посмертної верифікації раку гортані у 2015-2020 рр.

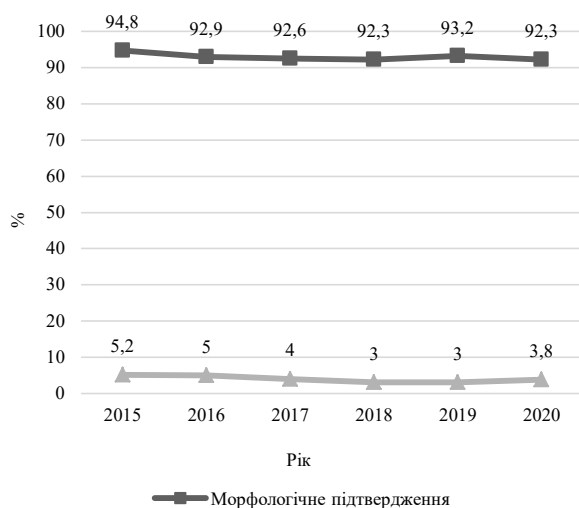

Рис. 4. Рівень морфологічної верифікації діагнозу «рак гортані» по роках.

Як і раніше, існує проблема визначення стадії ЗН і невідповідності між показниками занедбаності та дорічної летальності, що вказує на штучне заниження питомої ваги хворих, виявлених у IV стадії хвороби [4-8].

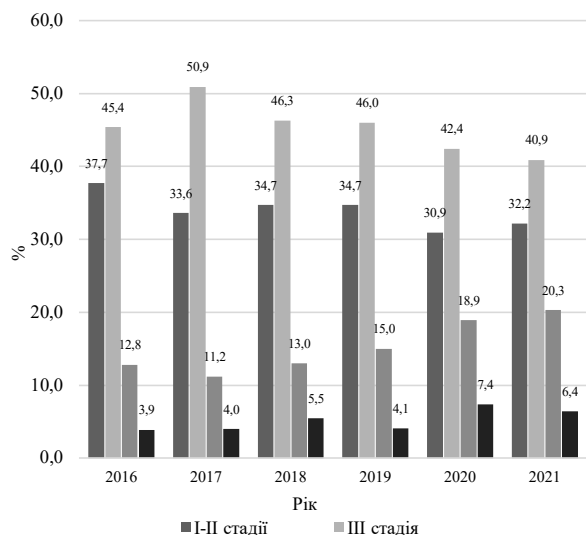

Рис. 5. Рівень встановлення стадії раку гортані в динаміці по роках.

При аналізі статеві-вікових показників захворюваності встановлено, що в чоловічій популяції рівень захворюваності на ЗН гортані набуває пікових значень у віці 65-69 років, смертності – у віці 70-74 роки, що становить 46,2 ‰ та 29,7 ‰, відповідно [6-7].

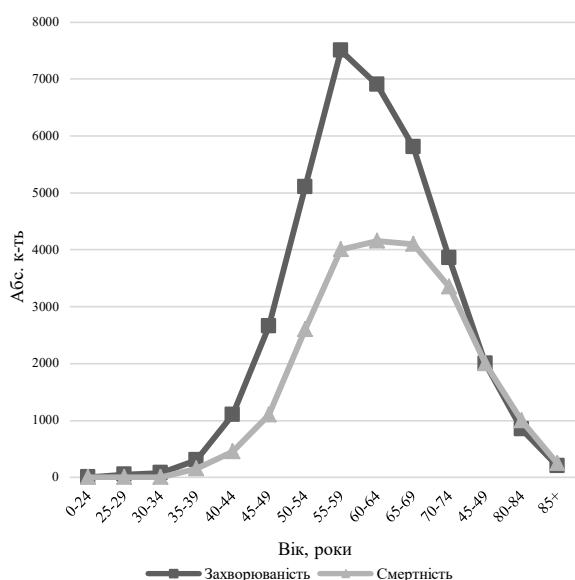

Рис. 6. Повіковий рівень захворюваності та смертності на ЗН гортані в Україні.

Охоплення лікуванням хворих на рак гортані у період 2015-2020 р. не мало статисти-

стично достовірної різниці та складало 80,5-77,2 % (рис. 7). У ці роки у більшості випадків застосовувалось комбіноване та комплексне лікування хворих на рак гортані, хірургічне лікування у самостійному варіанті застосовувалось лише у 10,2-13,6 % випадків.

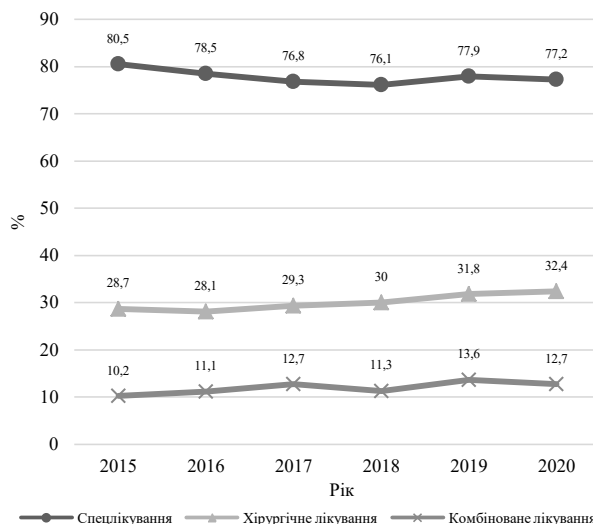

Рис. 7. Рівень охоплення лікуванням хворих на рак гортані у період 2015-2020 рр.

Аналіз даних канцер-реєстру України свідчить про різке зменшення кількості хворих, які отримали стаціонарне лікування у 2020 р. у переважній більшості онкологічних закладів та незначне збільшення кількості таких хворих у 2021 р.

Рівень охоплення диспансерним спостереженням хворих у більшості регіонів України в 2021 р. також був низьким і становив 45,9 %, що суттєво впливає на виживаність хворих.

Висновки

Проведений аналіз онкоепідеміологічної ситуації в Україні показав, що злоякісні новоутворення гортані характеризуються високим рівнем захворюваності та смертності.

На зміни кількісних характеристик захворюваності вочевидь вплинула пандемія COVID-19, яка змінила організацію діагностичного процесу та можливість пацієнта дістатися до спеціалізованого онкологічного закладу.

Рак гортані характеризується також високим рівнем занедбаності (20,3 %), що супроводжується високим рівнем показника дорічної летальності – 24,3 %.

Означені показники свідчать про суттєві дефекти в організації онкологічної допомоги хворих на ЗН гортані, а також низький рівень своєчасного виявлення цієї хвороби.

Література

1. Lukach EV. [Problems and prospects of modern ENT oncology in Ukraine]. Oncology. 2000;2(1-2): 47-50. [Article in Ukrainian].
2. Zabolotny DI, editor. [Organ-preserving treatment of laryngeal and oropharyngeal cancer, their recurrence and complications (manual)]. Kyiv: Library "Zdorovye Ukrainy"; 2014. 316 p. [In Russian].
3. Cancer in Ukraine, 2015-2016. Incidence, mortality, rates for activity of oncological service. Bulletin of national cancer Registry of Ukraine. Kyiv. 2017; 18:123 p. http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_18/PDF_E/bull_18_eng.pdf.
4. Cancer in Ukraine, 2016-2017. Incidence, mortality, rates for activity of oncological service. Bulletin of national cancer Registry of Ukraine. Kyiv. 2018; 19:136 p. http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_19/index_e.htm.
5. Cancer in Ukraine, 2017-2018. Incidence, mortality, rates for activity of oncological service. Bulletin of national cancer Registry of Ukraine. Kyiv. 2019; 20:102 p. http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_20/PDF_E/BULL_20e.pdf.
6. Cancer in Ukraine, 2018-2019. Incidence, mortality, rates for activity of oncological service. Bulletin of national cancer Registry of Ukraine. Kyiv. 2020; 21:145 p. http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_21/index_e.htm.
7. Cancer in Ukraine, 2019-2020. Incidence, mortality, rates for activity of oncological service. Bulletin of national cancer Registry of Ukraine. Kyiv. 2021; 22:136 p. http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_22/index_e.htm.
8. Cancer in Ukraine, 2020-2021. Incidence, mortality, rates for activity of oncological service. Bulletin of national cancer Registry of Ukraine. Kyiv. 2022; 23:129 p. http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_23/index_e.htm.

Надійшла до редакції 03.01.2023

© Е.В. Лукач, З.П. Федоренко, О.Л. Костюченко, Ю.О. СЕРЕЖКО, 2023

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УРАЖЕННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ЗЛОЯКІСНИМИ НОВОУТВОРЕННЯМИ ГОРТАНІ

¹Лукач ЕВ, ²Федоренко ЗП, ¹Костюченко ОЛ, ¹Сережко ЮО

¹Державна установа «Інститут отоларингології ім. проф. О.С. Коломійченка
Національної академії медичних наук України»; email: yualse2016@ukr.net

²Державна установа «Національний Інститут рака МОЗ України»

А н о т а ц і я

Матеріали і методи: Проведено аналіз деяких епідеміологічних показників захворюваності на рак гортані за матеріалами бюлетенів Національного канцер-реєстру України за 2015-2020 рр.

Результати та висновки: Проведений аналіз онкоепідеміологічної ситуації в Україні показав, що злоякісні новоутворення гортані характеризуються високим рівнем захворюваності та смертності.

На зміни кількісних характеристик захворюваності вочевидь вплинула пандемія COVID-19, яка змінила організацію діагностичного процесу та можливість пацієнта дістатися до спеціалізованого онкологічного закладу.

Рак гортані характеризується також високим рівнем занедбаності (20,3 %), що супроводжується високим рівнем показника дорічної летальності – 24,3 %.

Ключові слова: рак гортані, епідеміологія, пандемія COVID-19.

**SOME ASPECTS OF THE POPULATION OF UKRAINE
AFFECTED BY MALIGNANT NEOPLASMS OF THE LARYNX**

¹Lukach EV, ²Fedorenko ZP, ¹Kostyuchenko OL, ¹Serezhko YuO

¹State institution "O.S. Kolomiychenko Institute of Otolaryngology
of National Academy of Medical Sciences of Ukraine"; email: yualse2016@ukr.net

²State institution "National Cancer Institute of Ministry of Health of Ukraine"

A b s t r a c t

Materials and methods: Epidemiological status of laryngeal cancer from bulletins of the National Cancer Registry of Ukraine 2015-2020 is presented.

Results and conclusions: Cancer of the larynx is characterized by a high level of morbidity and mortality. In 20.3% of patients, stage III-IV laryngeal cancer was noted. The level of the mortality rate is 24.3%. In 2020, a significant decrease in the number of patients and deaths from cancer was registered compared to the previous period. The COVID-19 pandemic obviously had an impact. It changed the organization of the diagnostic process and the patient's ability to get to a specialized oncology facility. The analysis of the epidemiological situation of laryngeal cancer in Ukraine indicates significant defects in the organization of oncological care for patients with laryngeal cancer.

Keywords: laryngeal cancer, epidemiological, COVID-19.